

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Arenget edendav piirkondlik integratsioon AKV riikides”

KOM(2008) 604 lõplik

(2009/C 317/24)

Raportöör: **Gérard DANTIN**

Kaasraportöör: **Luca JAHIER**

1. oktoobril 2008 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Arenget edendav piirkondlik integratsioon AKV riikides”

KOM(2008) 604 lõplik.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav välissuhete sektsioon võttis arvamuse vastu 27. mail 2009. Raportöör oli Gérard Dantin, kaasraportöör Luca Jahier.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 455. istungjärgul 15.–16. juulil 2009 (16. juuli istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 132 ja erapooletuks jäi 2.

1. Järeldused ja soovitus

1.1. Nagu komitee on juba varasemates arvamustes öelnud, peab ta piirkondlikku integratsiooni AKV riikides nende arengu eeltingimuseks. Areng omakorda aitab integratsiooni süvendada, tekitades sel moel lumepalliefekti.

1.2. **Seetõttu tervitab komitee kõnealusel teatises tehtud analüüsi ja antud suuniseid. Samuti kutsub ta üles pidama piirkondlikku integratsiooni Cotonou lepingu ülevaatamisel otsustavaks aspektiks.**

1.3. Samas kahetseb komitee, et teatises ei analüüsita seniseid raskusi ega sätestata selgemalt rakendatavaid prioriteete.

1.4. Komitee rõhutab, et piirkondliku integratsiooni alal edusammude tegemine sõltub vältimatult mitmest tegurist. **ELil võib olla ja peabki olema kõikide tegurite puhul oluline roll.**

1.5. Sügavamat piirkondlikku integratsiooni ei ole võimalik saavutada ilma asjaomaste riikide suurema stabiilsuseta. **Rahu ja julgeolek peavad olema ELi prioriteetid.**

1.6. AKV riikide areng on üks eeltingimustest piirkondliku integratsiooni saavutamisel, mis omakorda soodustab arengut.

1.7. Areng sõltub eelkõige järgnevast:

— majanduskasvu allikate ümberorienteerumine, millega mitmekesistatakse majandust, tootmisstruktuure ja teenuste süsteemi;

— maaelu areng ja säästev areng, millega tagatakse toiduga kindlustatus;

— erasektori, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete arendamine;

— hea valitsemistava, mida tuleb käsitleda terviklikuna, eriti seoses inimõiguste ja töötajate õiguste, õigusriigi, demokraatia ja korrupsioonivastase võitlusega. **Viimatinimetatuga seoses avaldab komitee üllatust, et teatises ei ole korrupsiooni kordagi mainitud;** komitee soovib, et 10. Euroopa Arengufondi 1,75 miljardist eurost antaks integratsiooni arendamiseks toetust ainult siis, kui on võimalik raha kasutust jälgida.

— valitsusväliste osalejate tõhus osalemine, nagu see sätestati Kariibi mere piirkonna foorumi (CARIFORUM) ja ELi majanduspartnerluslepingus, mistõttu oleks vaja nii poliitiliselt kui ka rahanduslikult edendada ametialaseid ja sotsiaalseid võrgustikke piirkondlikul tasandil.

1.8. Komitee soovib, et jätkataks mõttevahetust ja täiendavaid arutelusid järgmiste aspektide üle:

— võimalus edendada piirkondlikku koostööd ELi äärepoolseimate piirkondade ja nende geograafilise keskkonda kuuluvate AKV piirkondadega, ning selle kasutegur;

— asjaolu, et vaid ühte riiki huvitavad majanduspartnerluse vahelepingud võivad takistada piirkondlike majanduspartnerluslepingute sõlmimist, ning võimalikud lahendused sellele olukorrale;

- asjaolu, et majanduspartnerluslepingute läbirääkimised, kuhu kaasatakse olemasolevatest rühmadest erinevad rühmad, võivad takistada piirkondlikku integratsiooni;
- viimastel aastatel muutunud ja mitmekesisestunud suurte majandusjõudude jaotuse võimalikud tagajärjed piirkondlikule integratsioonile, eriti Aafrikas;
- praeguse finants- ja majanduskriisi tagajärjed.

2. Sissejuhatus

2.1. Tundub olevat mõistlik tunnistada, et uue aastatuhande põhisuundumus on ülemaailmne konkurents. Üks lahendus, kuidas kõik riigid kõikidel kontinentidel saaksid kasutada üleilmastumise pakutavaid võimalusi ja vastata sellega seotud väljakutsetele, on oma majandust piirkondlikult naaberriikide majandusega integreerida, luua suuremaid ja konkurentsivõimelisemaid piirkondlike majandusühendusi (nagu Põhja-Ameerika vabakaubanduse kokkulepe, Kagu-Aasia Rahvaste Assotsiatsioon, Aasia ja Vaikse ookeani piirkonna riikide majanduskoostöö organisatsioon, Mercosur, CARIFORUM jne), et osaleda rahvusvahelises kaubanduses mitte ainult riigi, vaid ka piirkondliku majandusjõuna.

2.2. Mitte kusagil mujal ei ole vajadus arengu järele pakilistem kui AKV riikides, eriti Aafrikas, ⁽¹⁾ mis ei ole mitmete tegurite (suhteliselt vähe arenenud majandus, äärmine vaesus, kauplemistingimused, koloniaalajast pärit piirid, halb valitsemistava, tihti peale endeemilised konfliktid, korruptsioon jne) ühismõjul saavutanud olulist rolli rahvusvahelises kaubanduses, kuigi Aafrika turg ja potentsiaal on suur.

2.3. Seetõttu on piirkondliku integratsiooni toetamine olnud üks Euroopa Liidu AKV riikide suunalise koostööpoliitika nurgakividest. Euroopa Ühendus hakkas majandusintegratsiooni poliitikale tuge pakkuma alates 1969. aastast, kui Yaoundé konventsiooniga määratleti koostöö, millega kaasneb partnerluse toetamine. Sellest alates on EL eri konventsioonide (Lomé, Cotonou) abil jätkanud nii poliitilist, tehnilist kui ka finantskoostööd ⁽²⁾. Edaspidi arendati ja laiendati koostööd AKV riikidest kaugemale – kõikidesse arenguriikidesse ⁽³⁾. Meenutame ka, et ELi ja Aafrika tippkohtumisel 8.–9. detsembril 2007. aastal Lissabonis vastu võetud kaheksast tegevuskavast ühes käsitleti „piirkondlikku integratsiooni ja infrastruktuure” ⁽⁴⁾.

(1) Peale selle, et Aafrika on teistest AKV riikidest suurem, läheb ka 95 % abist Aafrikasse.

(2) Vt sellega seoses Cotonou partnerluslepingu väga selged sätted nii eesmärkide (artikkel 1) kui ka koostööstrateegia ja piirkondliku integratsiooni kohta (artiklid 28, 29 ja 30 – vt lisa 1). Kuna need sätted on jätkuvalt asjakohased, siis tuleb need taas välja pakkuda.

(3) Komisjoni 16. juuni 1995. aasta teatis „Euroopa Ühenduse toetus arengumaade piirkondlikku majandusintegratsiooni käsitlevatele jõupingutustele”, KOM(1995) 219 lõplik.

(4) Eesmärk on „toetada Aafrika integratsiooniprogrammi; parandada Aafrika suutlikkust kvaliteedireeglite, -eeskirjade ja -kontrolli osas; viia ellu ELi ja Aafrika partnerlus infrastruktuuri valdkonnas”. Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamused „ELi Aafrika strateegia”, ELT C 77, 31.3.2009, lk 148-156.

2.4. Kõnealuse teatise eesmärk on teha kindlaks piirkondliku integratsiooni raamistik ja kontekst ning teha kokkuvõtte tehtud edusammudest ja väljakutsetest, millele tuleb vastata. Samuti määratletakse selles eesmärgid ja tehakse ettepanek võtta nende eesmärkide saavutamiseks toetust pakkuv lähenemisviis.

2.5. Kõnealuses arvamuses kirjeldatakse ja analüüsitakse teatise põhisisu ning seejärel esitatakse selle kohta mõned üldised ja konkreetsed märkused. Selleks toetub komitee oma varasemale tööle nii varasemates arvamustes kui ka piirkondlikel seminariidel, mis on toonud kokku AKV piirkondade organiseeritud kodanikuühiskonna, ning Brüsseli konverentsidel, millest on osa võtnud valitsusvälised osalejad kõikidest AKV riikidest.

3. Teatise põhisisu

3.1. Teatise kirjeldatakse ülevaetlikult pidevalt muutuvat konteksti ning meenutatakse Euroopa Liidu järjepidevat ja pikaajalist tegevust ning mitmete hiljutiste AKV riikide regionaalset integratsiooni toetavaid poliitilisi algatusi (kümnenenda Euroopa Arengufondi (EAF) piirkondlik kavandamine, intensiivsed läbirääkimised majanduspartnerluslepingute üle jne). Seejärel tehakse teatise ettepanek teha kokkuvõtte, vaadata läbi ELi meetmete sidusus ning kavandada ELi vahendeid kasutades edasisi samme.

3.2. Selleks analüüsitakse varasemat tegevust ja tulevikuperspektiive järgmises neljas peamises peatükis:

- piirkondliku integratsiooni peaesmärgid;
- saavutused ja väljakutsed AKV riikide piirkondliku integratsiooni valdkonnas;
- järgmisele viiele prioriteedile tugineva toetust pakkuva ELi lähenemisviisi kujundamine:
 - piirkondlike institutsioonide tugevdamine,
 - piirkondlike integreeritud turgude loomine,
 - ettevõtluse arendamise toetamine,
 - piirkondlike infrastruktuuri võrgustike ühendamine,
 - jätkusuutlikku arengut käsitleva piirkondliku poliitika väljatöötamine;
- ELi vahendite optimaalne kasutamine, tõhustades selleks poliitilist dialoogi nii maailma, riigi kui ka piirkonna tasandil ja toetades süstemaatiliselt piirkondlike kodanikuühiskonnafoorumite loomist ning arendamist. Kui ühendus pakub rohkem toetust, siis saadakse 10. Euroopa Arengufondist ka suuremat kasu.

4. Üldised märkused

4.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on juba korduvalt tegelenud AKV riikide piirkondliku majandusintegratsiooni küsimusega.

4.1.1. Piirkondlik integratsioon oli põhiteemaks kolmel komitee korraldatud piirkondlikul seminaril (Yaoundés 2003. aasta mais, Fidži saartel 2004. aasta oktoobris ja Bamakos 2006. aasta veebruaris) ning selle kohta on koostatud kaks arvamust.

4.1.2. Tekkinud ideed sõnastati konkreetsemalt 2005. aasta juunis Brüsselis toimunud AKV riikide valitsusväliste osalejate konverentsil. Konverentsi protokollis märgiti, et „AKV riigid peavad oma piirkondlikku integratsiooni tugevdama, kui nad tahavad saavutada kaubanduslikku avatust. Tuleb kiirendada tõeliste ühisturgude loomist Aafrikas, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonnas. Kui nad oleksid selles küsimuses paremini korraldatud, suudaksid nad üleilmastumise tingimustes oma majandus- ja sotsiaalhuve paremini kaitsta.”

4.1.3. Volinik Louis Micheli taotlusel koostatud ettevalmistavas arvamuses „Eli Aafrika strateegia” väitis komitee hiljuti, ⁽⁵⁾ et „**Aafrika majandusareng sõltub eeskätt tema siseturu tugevdamisest, nii et Aafrika suudaks saavutada sellise sisemise majanduskasvu, mis stabiliseeriks kontinendi ja tagaks talle koha maailma majanduses. Piirkondlik integratsioon ja siseturu areng on sambad ja hüppelauad, mis võimaldavad Aafrikal osaleda positiivselt maailmakaubanduses.** Sellest vaatepunktist lähtuvalt peab komitee kahetsusväärseks, et **piirkondlikud** läbirääkimised majanduskoostöölepingute üle, mis hõlmavad spetsiaalselt muude eesmärkide kõrval ka majandusintegratsiooni, ei ole käesoleva dokumenti koostamise ajaks veel lõppenud.”

4.2. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab oma varasematele ideedele ja seisukohtadele kindlaks jäädes **teatist** ja kõiki selles pakutud suuniseid. Lisaks sellele leiab ta, et piirkondlik integratsioon peab oma olulisuse tõttu olema Cotonou lepingu ülevaatamisel 2010. aastal üks kesketest aspektidest, seda nii seoses partnerluses osalejate ühise hindamisega kui ka lepingu tugevdamise ja taashoogustamisega järgmisteks aastateks.

4.3. Komitee avaldab siiski kahetsust selle üle, et teatistes ei esitata põhjalikumalt, liiatigi siis veel ammendavat kokkuvõtet ega kriitilist analüüsi senini esinenud raskustest, mis on piirkondlikku integratsiooni pidurdanud. Selline analüüs oleks toonud päevalgele komistuskivid, mida peaks vältima, ja võimaldanud määratleda võimalikud ratsionaalsed koostöösuunised. Samuti

leiab komitee, et teatis oleks olnud loetavam ja lihtsamini mõistetav, kui prioriteetid oleksid selgemini pingeritta seatud, isegi kui rakendamise faasis oleks vaja viia sisse mõned kohandused, et vastata asjaomaste riikide erinevale arengule.

4.4. Komitee leiab, et järgnevatel üldistes ja konkreetsetes märkustes tasub mõningaid küsimusi rõhutada. Teatistes on neid küsimusi käsitletud kohati ülevaatlilikult või üldse mitte, kuid komitee leiab, et need küsimused on piirkondliku integratsiooni süvendamise seisukohast kriitilise tähtsusega, mistõttu peaks neid rõhutama ja tooma esile kui nurgakivi ning protsessi vältimatu ja olulise sammu.

5. Üldised ja konkreetsed märkused

5.1. Üldiselt ollakse nõus, et piirkondliku integratsiooni edu sõltub mitmest tegurist, nt kaasalöömine poliitikaelus, rahu ja julgeolek, õigusriik, demokraatia, hea avalik haldus ja makroökonoomiline stabiilsus. Lisaks sellele on vaja turgude tõhusaks toimimiseks soodsat majanduskeskkonda, suuremat avatust kolmandate riikide suhtes, piisavalt tugevaid ja konkreetsete volitustega institutsioone, asjakohaseid vahendeid, poliitilist toetust ning erasektori ja kodanikuühiskonna ulatuslikku osalust.

5.2. Samas, kui soovitakse piirkondliku integratsiooni elluviimisel edusamme teha, ja eelkõige siis, kui võetakse eesmärgiks järgida Cotonou lepingus pakutud laia määratlust, ⁽⁶⁾ **tuleb pidada esmatähtsaks järgmistest punktides analüüsitud aspekte, mis aitavad kaasa AKV riikide arengule, sest kui integratsioon on arengu allikas, siis areng soodustab omakorda integratsiooni.** Euroopa Liit peab andma oma parima kõikides nendes punktides.

5.3. *Rahu ja julgeolek* – Areng, eriti Aafrikas, ja seega ka piirkondlik integratsioon ei ole võimalik riikide suurema stabiilsusega. Paljud Aafrika riigid on endiselt lõputute konfliktide küüsis. Viimase kümne aasta jooksul on konfliktid Guineas, Libeerias ja Sierra Leones, mis on loodusvarade, eeskätt teemantide ja puidu poolest rikkad riigid, viinud piirkonna ränka kriisi, tekitades suure põgenikelaine. Rääkimata konfliktist Darfuris, mis kurnab Sudaani, nn unustatud sõjast Põhja-Ugandas, verevalamistest Kivus kolumbiidi-tantaliidi varude üle ja etnilisest sõjast, mis tuletub osaliselt meelde Ruanda genotsiidi, jätkuvast ebakindlusest Kesk-Aafrika Vabariigist ida ja põhja pool, Kongo, Mauritaania ja Fidži ebastabiilsusest, hiljutistest raskustest Keenias või Zimbabwes jne. See on vaieldamatuks takistuseks piirkondliku integratsiooni ees. Riikide suuremasse stabiilsusesse ja rahusse panustamine peab olema üks Euroopa Liidu prioriteetidest, et toetada arengut. See on tegur, mis omakorda võib viia integratsiooni süvendamiseni.

⁽⁵⁾ REX/247 – ELT C 77, 31.3.2009, lk 148-156. Raportöör: Gérard Dantin.

⁽⁶⁾ „... piirkondlik integratsioon on protsess, mille käigus ületatakse ühisel kokkuleppel naaberriike eraldavad poliitilised, füüsilised, majanduslikud ja sotsiaalsed tõkked ning tehakse koostööd jagatud ressursside ja piirkondlike ühiste varade majandamisel.”

5.4. *Eelkõige riigid* – Kui piirkondlik integratsioon on AKV riikide arengu jaoks keskse tähtsusega, siis arengut on võimalik saavutada esmajoones tänu iga üksiku riigi arengule ⁽⁷⁾ ning nende majanduse ja teostatava poliitika täiendavusele. Nimelt ei oleks mõtet püüda integreerida olematut. Piirkondlikul tasandil saab transporti integreerida ja infrastruktuure omavahel ühendada vaid siis, kui need on asjaomastes riikides olemas ja kui neid arendatakse. Sellest vaatepunktist on väga oluline, kui hästi riiklikke ja seejärel piirkondlikke näidisprogramme koostatakse (valitsusväliste osalejate osalemine) ja ellu viiakse. EL vastutab näiteks Euroopa Arengufondi pakutavate vahendite kasutamise eest. Lisaks sellele soovib komitee pöörata erilist tähelepanu **ühtekuuluvusmeetmete rahastamise** probleemile, sest piirkondlikku majandusintegratsiooni toetatakse riikides, mille majandusstruktuur ja arengutase on väga erinev. Muidu võidakse probleemi leevendamise asemel seda hoopis teravdada

5.5. *Korruptsioon* – Korruptsiooni esineb, eriti Aafrikas praktiliselt kõikidel ühiskonna tasanditel ning see pidurdab majandusliku arengut ⁽⁸⁾. Majanduslikku arengut pidurdades pidurdatakse aga ka piirkondlikku integratsiooni ⁽⁹⁾. **Komitee avaldab imestust, et teatise ei mainita kordagi korruptsiooni**, samas kui korruptsiooni peatamine on üks Aafrika Liidu eesmärkidest ning see on olulisel kohal Cotonou lepingus (vt artikli 30 lõige f). Kuna korruptsiooni poliitilised ja majanduslikud tagajärjed on suured, eriti Aafrika riikides, siis peab diplomaatial olema oluline roll, kuid ainult diplomaatiast ei piisa. Kuigi EL ei saa rahastajana oma koostööpartneritele peale suruda, millised meetmed tarvitusele võetakse, on tal kohustus tagada, et koostööfonde kasutatakse tõhusalt ja suunatakse õigesse kohta, sest tegemist on ELi maksu maksjate rahaga. Seetõttu soovib komitee, et 10. Euroopa Arengufondi 1,75 miljardist eurost antaks integratsiooni arendamiseks toetust ainult siis, kui on võimalik raha kasutatust jälgida.

5.6. *Majanduskasvu allikate ümbersuunamine tänu majanduse, tootmisstruktuuride ja teenuste süsteemi mitmekesistamisele* – Piirkondliku majandusintegratsiooni lihtsustab mitmekesine ja kasvav turg. See ei tulene pelgalt loodusvarade kasutamisest ega traditsioonilistest ja põllumajanduslikust masstoodangust (suhkruroog, puuvill, banaanid, maapähklid, kakao jne). See tuleb ka töötleva tööstuse arendamisest kõrge lisandväärtusega toodete tootmiseks, mis on pikas perspektiivis parim viis, kuidas vältida kaubandustingimuste halvenemist ning edendada osalemist piirkondlikus majanduses ⁽⁸⁾.

5.7. *Toiduga kindlustamine ning maaelu ja säästva arengu tagamine* – Piirkondlikku majandusintegratsiooni ei ole võimalik saavutada, ilma et tagataks toiduga kindlustatus kõikides integratsioonis osalevates riikides ⁽⁸⁾. Seetõttu peaks põllumajandus, mis on säästvas arengus võtmetähtsusega, olema strateegiline prioriteet. Põllumajanduses tuleks võtta õppust 2007. ja 2008. aasta toiduainete kriisist, samuti praegusest kriisist, mis järgnes põllumajandustoodete ja energiahindade järsule tõusule 2008. aastal. Põllumajanduse pidev areng, mis toob omakorda kaasa toiduainetesektori tekkimise ja/või arengu ning üldisemalt uue prioriteedi arengu maaelu mõõtmele, on võimalik vaid tänu tõsiseltvõetava põllumajanduspoliitika kujundamisele, toiduga kindlustatusele ja teraviklikule maaelu arengule nii riikide kui ka piirkondade tasandil. Poliitika peab olema struktureeritud ja kavandatud nii lühiajaliselt, keskpikas kui ka pikas perspektiivis. Seda tuleb eelarves ja rahastamisel pidada prioriteediks selle laias tähenduses ja kohandada seda vastavalt iga riigi probleemidele ning arvestama peab ka piirkondliku lähenemisviisiga. 10. Euroopa Arengufondi raames tuleks põllumajanduse arengu prioriteetset programmi edendada kõikides riikides, mis osalevad piirkondlikus integratsioonis. Tuleb teha läbimurre võrreldes 9. Euroopa Arengufondi kasutusega, kus ainult neli 78-st AKV riigist pidasid põllumajandust prioriteetseks sektoriks ja ainult 15 valisid prioriteediks maaelu arengu, mis tähendab, et 9. Euroopa Arengufondist eraldati säästvale arengule ainult 7 % ja põllumajandusega otseselt seotud tegevusele ainult 1,1 %. Siinkohal on väga oluline, et arengupoliitika säästval kohaldamisel kaasataks ulatuslikumalt, pidevamalt ja struktuursemalt kohalike omavalitsuste valitsusväliseid osalejaid, eriti põllumajandustootjaid ja maaelu organisatsioone.

⁽⁷⁾ Vt komitee analüüs ja ettepanekud kõnealusel teemal arvamuses „ELi Aafrika strateegia”, ELT C 77, 31.3.2009, lk 148-156.

⁽⁸⁾ Vt allmärkus 7.

⁽⁹⁾ Näiteks võib tuua Maailmapanga 2008. aasta mais avaldatud aruande Côte d'Ivoire'i kohta, milles öeldi, et „Côte d'Ivoire'i julgeolekujõudude väljapressimine ja rahutused teetökete juures takistavad kaupade ja isikute vaba liikumist. Samas avaldab väljapressimine negatiivset mõju majandustegevusele, sest raha ebaseaduslik nõudmine ja kõrvaldamine läheb transportijatele maksmata 230–363,3 miljonit dollarit aastas.” Uuringute järgi moodustab see summa 35–50 % riigi 2007. aasta eelarves ette nähtud investeerimiskuludest.

5.8. *Erasektori arendamine* – Erasektori tugevdamine ja mitmekesistamine on jätkusuutliku arengu, inimväärsete töökohtade loomise ja seega ka vaesuse vähendamise seisukohast olulise tähtsusega. Erasektori, eelkõige tööstussektori väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete arendamine ⁽⁸⁾ ja selle kaudu kaubandusvõimaluste edendamine on eduka integratsiooni jaoks hädavajalik. Selleks, et areng oleks tulemuslik, tuleb tugevdada VKEde

organisatsioone piirkondlikul tasandil ning **pöörata samas asjakohast tähelepanu inimressurssidele** ⁽¹⁰⁾ seoses hariduse ja koolituse ning terviseküsimumustega: HIVi ja AIDSi vastane võitlus, ⁽¹¹⁾ joogivee kättesaadavus, tervishoiuteenuste (sotsiaalkindlustus) suurem kättesaadavus, tervishoid, tööohutus jne. Seega tervitab komitee asjaolu, et komisjon peab ettevõtete ning eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete arengut piirkondliku integratsiooni toetamisel oma tegevuse üheks nurgakiviks. Siinkohal on sotsiaaldialoog, kollektiivläbirääkimised ja üldisemalt sotsiaalpartnerite esindajate roll vajalikud tegurid protsessi tõhususe tagamisel. Seda tuleb seega piirkondlikul tasandil edendada. Rahvusvaheline Tööorganisatsioon on PRODIAFi koolitusprogrammi ⁽¹²⁾ raames toetanud sotsiaaldialoogi arendamist Lääne-Aafrikas. Komitee on juba mitmes komitee seminari või konverentsi lõppdeklaratsioonis selgeks teinud, et ta soovib sama mudelit korrata ingliskeelses Aafrikas ja Vaikse ookeani piirkonnas ja arendada edasi piirkondliku kollektiivlepingu ideed, nagu seda tehti juba prantsuskeelses Aafrikas.

5.9. *Hea haldus* – Mis tahes halb haldus selle piirkonna moodustavates riikides pidurdab integratsiooni ja takistab samas tegemast välismaiseid otseinvesteeringuid. Head haldust tuleks käsitleda teraviklikult ja see peaks hõlmama inimõiguste, laste ja töötajate õiguste austamist, õigusriiki, demokraatiat ja korrupsiooni puudumist ⁽¹³⁾. Selleks, et hea haldus oleks tõhus, peavad seda toetama tugevad ning **poliitilisest võimust sõltumatud** tööandjate ja töötajate ühingu ja esindusliidud.

5.10. *Valitsusväliste osalejate kaasamine* ⁽¹⁴⁾ – Komitee tervitab, et teatises tehakse ettepanek süstemaatilisel toetada piirkondlike kodanikuühiskonnafoorumite loomist või nende töö tõhustamist, et jälgida piirkondlikku integratsiooni. Selleks pakuvad hea võimaluse majanduspartnerluslepingu läbirääkimised. Seda võimalust kasutati suurel määral ära Kariibi mere piirkonna foorumi (CARIFORUM) ja ELi majanduspartnerluslepingus, mis tegi ametlikuks valitsusväliste osalejate kaasamise selle lepingu täitmise jälgimise. Kuna komitee leiab et see põhimõte aitab teadmiste vahetamise abil süvendada piirkondlikku integratsiooni ja saavutada kodanike heakskiitu, hinnates sel moel AKV riikide ja ELi partnerlust, siis **palub ta komisjonil ja läbirääkimistesse kaasatud AKV riikidel lisada see põhimõte edaspidi kõikidesse piirkondlikesse majanduspartnerluslepingutesse**. Samas oleks selleks, et väljendatud poliitiline tahe võtaks kuju ja saaks reaalsuseks

⁽¹⁰⁾ Vt allmärkus 7: artikkel 7.5 ja lisa V.

⁽¹¹⁾ Vt allmärkus 7. Siinkohal tasub üle lugeda 2006. aasta mai arvamuse „Aafrika kui vajalik prioriteet: Euroopa kodanikuühiskonna seisukoht“ (ELT C 195, 18.8.2006, lk 104-109), mille koostas Adrian Bédossa.

⁽¹²⁾ Sotsiaaldialoogi edendamine prantsuskeelses Aafrikas.

⁽¹³⁾ Vt allmärkus 7. Vt ka kehtiva Cotonou lepingu artikkel 30.

⁽¹⁴⁾ Vt allmärkus 7.

ning et kodanikuühiskond osaleks täiel määral ja tõhusalt piirkondlikus integratsiooniprotsessis, **vaja nii poliitiliselt kui ka rahanduslikult edendada ametialaste ja sotsiaalsete võrgustike loomist ja/või tugevdamist piirkondlikul tasandil**. Nimelt näitab kogemus, et see on hädavajalik faas valitsusväliste osaliste sidusa ja tõhusa dialoogi korraldamisel piirkondlikul tasandil.

Sellise lähenemisviisi järgimisel tuleb võtta arvesse Cotonou lepingu rakendamise käigus ilmnunud raskusi, **eriti seoses valitsusväliste osalejate võimekuse suurenemisega**, isegi kui on oht läbi kukkuda. See on vajalik, arvestades riigi- ja piirkondlike asutuste vajadusi ja tihti esinevaid puudusi.

6. Konkreetsed märkused

6.1. *Edasi analüüsimine* – Komitee kutsub komisjoni üles hindama, millist mõju avaldavad kultuurilised ja eetilised aspektid ning riigipiirid piirkondlikule integratsioonile ning mida selle mõju vähendamiseks võiks teha.

6.2. *Koostöö tegemine* – Komitee palub komisjonil edendada ja/või toetada piirkondlikku koostööd, millesse kaasatakse ELi äärepoolsemaid piirkonnad, AKV riigid ja integreeritud piirkonnad, mis moodustavad geograafilise ala sellist koostööd silmas pidades, mis põhineb koostööpartnerite arenguvajadustel ja igaiühise huvide austamisel.

6.3. *Majanduspartnerluslepingud ja piirkondlik integratsioon* – Nagu artiklis 4.1.3 öeldud, peab komitee oma 2008. aasta septembri arvamuses „ELi Aafrika strateegia“ kahetsusväärseks, et ikka ei ole sõlmitud piirkondlike majanduskoostöölepinguid (v.a Kariibi mere piirkonna foorumi (CARIFORUM) ja ELi majanduspartnerlusleping), mille üks eesmärk on just piirkondlik integratsioon. Praegu on piirkondlike majanduspartnerluslepingute asendamiseks sõlmitud esialgsed majanduspartnerluslepingud mõnede üksikute riikidega. Komitee leiab, et selline lähenemisviis võib takistada piirkondlike majanduspartnerluslepingute sõlmimist ja seega ka piirkondlikku integratsiooni, kuna selles võeti suurel määral arvesse iga riigi eripära, selle asemel et võtta arvesse ühiseid omadusi, mis viivad piirkonna identiteedi loomiseni. Antud olukorrale, mis muudab raskeks ülemineku riiklikelt majanduspartnerluslepingutelt piirkondlikele majanduspartnerluslepingutele, tuleb pöörata suurt tähelepanu.

Lisaks sellele peab komitee vajalikuks hinnata, millist mõju võivad piirkondlikule integratsioonile avaldada majanduspartnerluslepingute läbirääkimised, kuhu kaasatakse olemasolevatest rühmadest erinevad rühmad⁽¹⁵⁾.

6.4. *Uued osalejad areenil* – Paljudes AKV riikides, eriti Aafrikas, on mõjuvõimsad majandustegevuses osalejad muutunud ja mitmekesistunud. Oleks olnud kasulik, kui teatistes oleks tulevase poliitika tõhusust silmas pidades analüüsitud, millised tagajärjed on piirkondlikule integratsioonile Hiina mõjuvõimul, USA märgataval tagasitulekul rahvusvahelisele areenile ning India, Jaapani ja Korea vargsel esiletõusmisel. Kõnealust teatist oleks olnud piirkondliku integratsiooni seisukohast kasulik võrrelda teatisega „EL, Aafrika ja Hiina: teel kolmepoolse arutelu ja koostöö poole”⁽¹⁶⁾.

6.5. Teatis koostati enne seda, kui ülemaailme majanduskriis saavutas praeguse ulatuse, mistõttu ei olnud analüüsis võimalik kriisiga arvestada. Komitee arvates õigustab kriis integratsiooni vajalikkust veelgi. Samas arvestades USAs ja Euroopas toimuvat,

on karta, et kõik läheb vastupidi ning saame näha tagasiminekut riikide endassesulgumise poole isemajandamise ja natsionalismi kujul. Loomulikult ei vastuta Euroopa Liit AKV riikides tehtavate valikute eest. Kuid tänu Cotonou lepingu rakendamisele ja **piirkondlike majanduspartnerluslepingute** sõlmimisele ning sellele, et EL püüab igati vältida finantskohustuste ülevaatamist, millega väheneksid liikmesriikides algselt võetud kohustused, ning sellele, et ta tagab G20 arenguriike puudutavate otsuste korraliku elluviimise, on Euroopa Liidul keskne roll AKV riikide majandusarengu tagasimineku vältimises. See võib viia rändevoogude suurenemiseni. Seda enam, et Euroopa fondid, mis lähevad diasporaa kaudu AKV riikidesse, eriti Aafrikasse,⁽¹⁷⁾ võivad märkimisväärselt kaheneda.

Lisaks sellele on piirkondliku mõõtme tugevdamine AKV ja eriti Aafrika riikide jaoks väga tõenäoliselt üks vähestest konkreetsetest võimalustest, kuidas proaktiivselt praegusele finants- ja majanduskriisile vastu seista, et neil võiks olla oma roll üleilmastumise edaspidises arengus ja et nad saaksid kindlustada endile arenguväljavaated.

Brüssel, 16. juuli 2009

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Mario SEPI

⁽¹⁵⁾ Nt Aafrikas kuulub Lõuna-Aafrika Arenguühendusse (SADC – Southern African Development Community) 15 riiki. Samas seitse riiki peavad läbirääkimisi Lõuna-Aafrika, kuus Kagu-Aafrika (ESA – Eastern Southern African Community), üks Ida-Aafrika (EAC – Ida-Aafrika) ja üks Kesk-Aafrika raames.

⁽¹⁶⁾ KOM(2008) 654 lõplik.

⁽¹⁷⁾ Vt ELT C 120, 16.5.2008, lk 82-88: „Ränne ja areng: võimalused ja väljakutsed”, raportöör Sukhdev Sharma.